

Revisionsplan 2016

Kommunrevisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisionen syftar ytterst till att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprovning av nämnder, styrelser och enskilda förtroendevalda.

Enligt kommunallagen 9 kap 9 § ska revisorerna pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig

I revisionsarbetet beaktas även de rekommendationer och utkast till rekommendationer som Skyrev (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utger.

Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed. Granskning ska ske på samma sätt i kommunala bolag, genom de lekmanrevisorer som utsetts i bolagen och stiftelserna.

Revisionen ska vara framåtsyftande, leda till utveckling, förbättring och en effektivare verksamhet. Den ska även vara en tillgång i det demokratiska arbetet och ett stöd för arbetet i styrelser och nämnder.

För att klara detta uppdrag, och kunna uttala oss i ansvarsfrågan, måste vi prioritera och planera våra insatser. Därför gör vi en kontinuerlig analys av väsentlighet och risk för alla nämnder/styrelser, vilken ligger till grund för denna revisionsplan

Revisionen arbetar aktivt med sin riskanalys vilket gör att revisionsplanen kan komma att uppdateras under året.

Revisionen ska årligen granska all verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed.

Den årliga granskningen av verksamheten genomförs genom att fortlöpande ta del av mål- och styrdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom djupare dialogmöten med nämnder och verksamhet. Vidare granskas nämndernas interna kontroll, delårsbokslut och årsredovisning.

Fördjupade granskningar genomförs utifrån vår risk- och väsentlighetsbedömning samt erfarenheterna från den årliga granskningen och möten med nämnderna.

Utgångspunkten för granskningen är de mål och uppdrag som fullmäktige gett kommunstyrelse och nämnder. Granskningen ska ge svar på hur nämnder och styrelser mottar, genomför och återredovisar mål och uppdrag.

Vårt arbete dokumenteras fortlöpande i revisionsrapporter och i skrivelser till berörda styrelser och nämnder. Rapporterna delges kommunfullmäktige i en förkortad version. På revisorernas hemsida finns möjlighet att läsa rapporterna i sin helhet

Vi lämnar årligen en redogörelse till kommunfullmäktige för vårt arbete. Vi kan rikta anmärkning mot nämnder, beredningar och enskilda förtroendevalda och ska i vår revisionsberättelse uttala oss om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Som lekmanrevisorer granskar vi därför även den verksamhet som bedrivs i bolagen.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande

styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag.

Lekmannarevisorns uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske en-

ligt god sed och resulterar i en granskningsrapport med tillhörande granskningsredogörelse som presenteras för årsstämman via bolagens styrelse. Granskningsrapporten ska även fogas till revisionsberättelsen avseende kommunen.

Har du frågor, synpunkter eller funderingar får du gärna höra av dig till revisionen genom ordförande Johnny Sandström, 070- 677 34 89

Besök även gärna vår hemsida under www.umea.se/revision, där revisionsplan, granskningsrapporter och annan information finns.

Grundläggande granskning

Granskning av delårsrapport

Revisorerna ska årligen granska kommunens delårsrapport. Därvid ska revisorerna enligt kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen. Syftet med granskningen är att bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning vid angiven tidpunkt och om rapporten är upprättad enligt Lagen om kommunal redovisning (KRL). Granskningsuppdraget ställer inte krav på att alla verksamheter ska ha granskats. Det handlar istället om en mera översiktlig bedömning.

Utifrån genomförd granskning av delårsrapporten, lämnar revisorerna ett uttalande till fullmäktige som underlag för fullmäktiges behandling av delårsbokslutet.

Granskning av årsbokslut och årsredovisning

Revisorerna ska årligen lämna en revisionsberättelse. Syftet med granskningen av årsbokslut och årsredovisning är främst att erhålla tillräckliga underlag/revisionsbevis för revisorernas uttalanden i revisionsberättelsen om räkenskaperna ger en rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens resultat och ställning samt om redovisningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse redovisas i enlighet med lagens krav.

Granskningen av kommunens och kommunkoncernens årsbokslut och årsredovisning genomförs genom att följande frågor besvaras:

- Är räkenskaperna för Umeå kommun rättvisande?
- Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning?
- Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Har de av fullmäktige fastställda målen för kommunen följts upp och redovisas detta i årsredovisningen?
- Ger uppföljningen underlag för att uttala sig om grad av måluppfyllelse?

Dialogmöten med nämnderna

Som ett led i den löpande granskningen träffar revisorerna nämnderna under året. Ansvarsfördelningen mellan personalutskottet och nämnderna kommer att behandlas vid alla dialogmöten. Specifika frågor kommer att tas upp med varje nämnd, vilka fastställs inför dialogmötena.

Följande frågor kan behandlas men en prioritering kan behöva ske:

- Använder och tillämpar samtliga nämnder nu kommunens internkontrollsystem och har styrelsen former för att följa upp hur nämnderna arbetar med intern kontroll?
- Hur samverkar kommunstyrelsen med nämnder och bolag i planeringsfrågor och strategiska frågor?
- Hur samverkar nämnderna med andra nämnder, med kommunstyrelsen och med de kommunala bolagen? Vilka möjligheter ser respektive nämnd kring samverkan? Hur sker samverkan i planeringsfrågor och strategiska frågor?
- Kommunstyrelsens personalutskott har beslutat att minska användandet av privata bilar i tjänsten, genom att skapa en handlingsplan. Har personalutskottet upprättat

och antagit handlingsplanen? Hur ser det faktiska användandet av privata bilar kontra kommunens bilar ut idag i relation till tidigare?

- Hur säkerställer nämnden att IT-behörigheter är rätt i verksamheterna?
- Hur arbetar nämnden med nyanlända och vilken påverkan har det på nämndens verksamhet?
- Hur arbetar nämnden med kompetensförsörjning? Vilka akuta bristområden finns? Hur påverkar det verksamheten?
- Kostverksamheten, ligger organisatoriskt under Tekniska nämnden. Nämnden har ett besparingskrav på sig. I senaste dialogmöte med nämnden framkom att nämnden ser att här kan de spara. Kostverksamheten producerar bl. a skolmat och mat i äldreboenden. Hur påverkar besparingskravet verksamhet och kvalitet på maten? Hur säkerställer nämnden att kvalitén bibehålls? Vilken uppföljning gör nämnden och vad visar den?
- För- och grundskolenämnden har gett uppdrag till förvaltningen att se över resursfördelningsmodellen under 2015. Är arbetet med översyn av resursfördelningen färdigställt och vad blev i så fall resultatet?

Information på sammanträden

En del i revisorernas granskning är att bjuda in företrädare för verksamheterna till revisorernas sammanträden, för att få information inom områden revisorerna bedömt vara angeläga.

- Styrning och uppföljning av fastigheter/lokaler
- Bidrag och sponsring från kommunkoncernen
- Styrning och uppföljning av myndighetsutövning enligt PBL och Miljöbalken
- Uppföljning av förvaltningarnas och bolagens arbete utifrån miljömålen
- Särskilt stöd till elever som har behov
- Skoldirektör, ordförande för- och grundskolenämnden samt ordförande i Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden - statusuppdatering kring hur "temperaturen" är i skolan idag.
- Biståndsbedömning och vårdplaneringsprocessen
- Asylmottagning/arbete med nyanlända
- "Stående" möte med kommundirektören där bl a följande frågor tas upp:
 - hur kommunstyrelsen utövar uppsikt över nämnder och bolag
 - Hur samverkan i tjänstemannaorganisationen inom kommun och kommunala bolag i planeringsfrågor och strategiska frågor genomförs?
- Kommundirektörens ledningsgrupp; hur fungerar verksamheten, bemanningsfrågor, sjukfrånvaro, risker

Fördjupade granskningar

1. Stöd till verksamheterna i kompetensförsörjningsarbetet

Kompetensförsörjning är ett samlingsbegrepp för personalförsörjning och kompetensutveckling. Att rekrytera, behålla och utveckla medarbetare med rätt kompetens är en viktig faktor för att verksamheterna ska klara sina åtaganden och uppfylla de mål som kommunfullmäktige och nämnderna beslutat om. Rekryteringssituationen är ansträngd för flera yrkesgrupper i kommunerna. För att arbeta på ett effektivt och framgångsrikt sätt krävs såväl kommungemensamma som verksamhetsspecifika insatser. HR funktionen har en viktig roll genom att bl.a. kartlägga kompetensförsörjningsbehov, samordna och driva kommungemensamma aktiviteter samt ge stöd till verksamheterna i deras strategiska och operativa arbete med rekrytering och kompetensutveckling.

Syftet är att granska om HR funktionen ger det stöd som verksamheterna behöver i kompetensförsörjningsarbetet samt om stödet är effektivt.

2. Diskriminering av HBTQ personer

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen reglerar arbetsgivares skyldigheter. Arbetsgivaren har ansvar för att individer inte diskrimineras eller missgynnas på arbetsplatsen. De ska arbeta aktivt för att främja lika rättigheter och möjligheter på arbetsplatsen, genomföra förebyggande insatser samt utreda om någon medarbetare upplever diskriminering.

Lagen reglerar också vilka skyldigheter huvudmän har som bedriver utbildningsverksamhet. De ska främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt vidta åtgärder för att förebygga och förhindra sexuella trakasserier.

Syftet är att granska hur Umeå kommun som arbetsgivare och skolhuvudman säkerställer att diskrimineringslagen uppfylls så att HBTQ personer inte diskrimineras.

3. Integrationsarbetet

Bristande styrning och uppföljning av verksamheten gentemot lag och fastställda mål, integration inklusive återsökande av särskilt riktade statsbidrag. Dagens flyktingsituation ställer stora krav på samhället och då inte minst på kommunerna. För att kunna hantera situationen krävs både kortsiktiga lösningar, men minst lika viktigt är det att ha en långsiktig planering för hur kommunen på bästa möjliga sätt ska kunna ta tillvara de möjligheter som finns och samtidigt minska riskerna för problem som kan uppstå. Som en del av detta arbete är det väsentligt att kommunen har en organisation och ett arbetssätt som gör att man återsöker de statliga medel som finns att tillgå för flyktingmottagningen. Det är också viktigt att det finns en fördelningsmodell för de statsbidrag som tillkommer kommunen.

Syftet är att granska hur Umeå kommun på kort och lång sikt, planerar och genomför mottagningsinsatser som görs i kommunen. Som en del av granskningen är en frågeställning om hur återsökandet av statliga medel säkerställs.

4. Bristande rutiner för budget och prognoser

En förutsättning för den politiska planeringen av den kommunala verksamheten är att de underlag och prognoser som man bygger de politiska besluten på är rättvisande. Både vad gäller budget- och prognosarbetet finns olika arbetssätt där processerna skiljer sig åt mellan kommunerna.

Syftet med granskningen är att undersöka om det arbetssätt som Umeå kommun arbetar efter är effektivt och ändamålsenligt.

5. Likvärdig vård och omsorg

Likställdhetsprincipen är fastställd i kommunallagen och innebär att alla kommunmedborgare ska behandlas likvärdigt. Trots detta finns indikationer nationellt på att det inom vård- och omsorgsverksamheten finns skillnader. Skillnaderna kan återfinnas inom olika steg i processerna och bestå i olikheter ibland annat i hur man behandlar medborgare utifrån kön, språk eller bostadsort inom kommunen. Skillnaderna är sällan eller aldrig formellt reglerade, utan uppkommer ofta genom att man inte är medveten om strukturella skillnader eller att det exempelvis biståndsprocesser finns förutfattade meningar om skillnader i behov.

Syftet med granskningen är att utreda hur kommunen arbetar för att säkerställa en likvärdig vård och omsorg oberoende av vilken medborgare ärendet handlar om.

6. Vård- och omsorg för unga dementa

Granskningen utgår utifrån att revisorerna i sin risk- och väsentlighetsanalys, gjorde en bedömning att det finns en, inte försumbar risk för att de särskilda behov som finns för unga dementa inte tillgodoses i kommunen. Att unga dementa får stöd särskilt anpassad för dem är väsentligt utifrån individens och de anhörigas livskvalitet. Granskningen ska utgå ifrån LSS-lagstiftningen, personkrets 3.

Granskningen syftar till att kontrollera hur nämnden styr och följer upp arbetet med gruppen unga dementa för att utifrån individens situation, stötta en god livskvalitet.

7. Målprocessen med utgångspunkt från målet om jämställdhet

Ett av kommunens övergripande mål är att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar och makt att forma samhället såväl som sina egna liv ska skapas. Målet omfattar samtliga verksamheter vilket ställer krav på en systematisk styrning.

Syftet med granskningen är att granska målprocessen och bedöma om styrningen är ändamålsenlig så att det sker ett systematiskt arbete utifrån jämställdhetsmålet.

8. Vård av multisjuka äldre

Multisjuka äldre kan definieras på olika sätt. Äldrecentrum tillämpar definitionen att man ska vara 75 år eller äldre, ha vårdats inom slutna sjukhusvård vid tre eller flera tillfällen under ett år och ha tre eller flera diagnoser från olika sjukdomsgrupper. Äldrecentrums studier visar att multisjuka äldre vill ha kontinuitet i kontakterna med vården och omsorgen. De vill se ett sammanhang mellan olika insatser och vill ha inflytande i vården.

Behoven som multisjuka ger uttryck för stämmer väl överens med målformuleringar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Men lagarna innehåller inga riktlinjer för hur man ska nå de övergripande målen. För att nå dit krävs ett väl fungerande samarbete mellan landsting och kommun och en fungerande vårdkedja.

Detta är en samgranskning med Landstinget och Skellefteå kommun och ytterligare kommuner kan tillkomma.

Betydelsen av samverkan uppmärksammas i bl.a. Umeå kommun. I uppdragsplanen för äldrenämnden 2016 behandlas utvecklingsarbetet "Trygg och säker hemgång" som syftar till att trygga vårdkedjan från sjukhusvistelse till stöd och hjälp från kommunen avseende utskrivningsklara patienter.

Syftet med granskningen är att bedöma om landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden respektive äldrenämnden i Umeå kommun säkerställt att det finns ändamålsenlig samverkan i vården av multisjuka äldre.

9. Vård och stöd till missbrukare

Kommunerna är enligt socialtjänstlagen (SoL) skyldiga att förebygga missbruk och erbjuda missbrukare vård och behandling. Landstinget ska enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska erbjuda god och säker hälso- och sjukvård. Arbetet med att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador samt minska och lindra lidande ska ske på lika villkor och för hela befolkningen.

I juli 2013 genomfördes ändringar i HSL och i SoL som innebär att landsting och kommuner är skyldiga att ingå gemensamma överenskommelser om samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroende-framkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel. Landsting och kommuner har ett gemensamt ansvar att arbeta fram tydliga ansvarsfördelningar inom verksamheterna internt, men också dem emellan.

Detta är en samgranskning med Landstinget och Skellefteå kommun och ytterligare kommuner kan tillkomma.

Syftet med granskningen är att bedöma om landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden respektive individ- och familjenämnden i Umeå kommun säkerställt att det finns ändamålsenliga arbets- och samverkansformer samt rutiner för informationsöverföring för att tillgodose behov av vård, omsorg och stöd för personer med beroende- och missbruksproblem.

10. Socialsekreterarnas arbetssituation

Socialsekreterarnas arbetssituation är en fråga som diskuteras i stora delar av landet. Frågan har också berörts i olika situationer i Umeå, bland annat i de nämndsdialoger revisionen har genomfört. Revisionsgrupperna i Umeå, Luleå och Sundsvall har därför valt att genomföra granskningar i sina respektive kommuner, vad gäller detta ämne. Rapporteringen kommer att ske gemensamt för revisionsgrupperna i november 2016 och tanken är att man ska kunna jämföra de olika kommunerna för att på så sätt kunna hitta gemensamma problem och även kunna identifiera eventuella framgångsfaktorer. Granskningen kommer att ha ett underifrån-perspektiv, där vi utgår från hur Socialsekreterarna själva upplever sin arbetssituation utifrån ett antal faktorer.

Granskningen syftar till att undersöka socialsekreterarnas arbetssituation och utifrån detta identifiera styrkor och svagheter i arbetssätt, organisation samt ledning och styrning.

11. Överförmyndarnämnden

Den gemensamma nämnden trädde i kraft 2015 och förvaltningsorganisationen året före det. Revisionen genomförde under 2014 en granskning av Överförmyndarnämndens verksamhet vilken visade på ett antal brister. Länsstyrelsen i Norrbotten som har tillsynsansvaret över nämnden har även de påpekat ett antal brister. Nämnden har i svar till revisionen och Länsstyrelsen hänvisat till att det pågår ett omfattande arbete med att kartlägga processer och ändra arbetssätt.

Revisionen uppfattade också i dialog med nämnden 2015 att det fanns frågetecken i den politiska styrningen av nämnden. Revisionen vill därför under 2016 genomföra en ny granskning av både den politiska nivåns förutsättningar och förvaltningsorganisationens arbete.

Syftet är att granska den politiska nivåns möjlighet till styrning och uppföljning samt den interna kontrollen inom nämndens verksamhetsområde.

12. Uppföljning av tidigare granskningar

Följande granskningar föreslås följas upp:

- Projektstyrningsprocessen investeringar (2013)
- Kommunens konstinnehav (2014)
- Intern kontroll förvaltarenheten (2013)
- Insatser inom nutrition (2014)
- Övertagande av hemsjukvården (2014)

Samordnad revision och lekmannarevision

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Lekmannarevisorerna granskar därför även den verksamhet som bedrivs i bolagen. Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag. I sin granskning samverkar lekmannarevisorerna med den auktoriserade revisorn och träffar bolagens ledning vid flera tillfällen varje år.

Lekmannarevisorns uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske enligt god sed och resulterar i en granskningsrapport med tillhörande granskningsredogörelse som presenteras för årsstämman via bolagens styrelse. Granskningsrapporten ska även fogas till revisionsberättelsen avseende kommunen.

Lekmannarevisorernas granskning kommunala bolag

Lekmannarevisorerna kommer att utifrån sin risk- och väsentlighetsbedömning genomföra fördjupade granskningar kring de kommunala bolagen.

Dialogträffar bolagens ledningar

Lekmannarevisorerna kommer träffa bolagens ledningar för en fördjupad dialog om bolagets verksamhet. Syftet med dialogen är att få ledningens syn och svar på ett antal riktade frågor samt att få information om bolagens utveckling och den interna kontrollen i verksamheten.